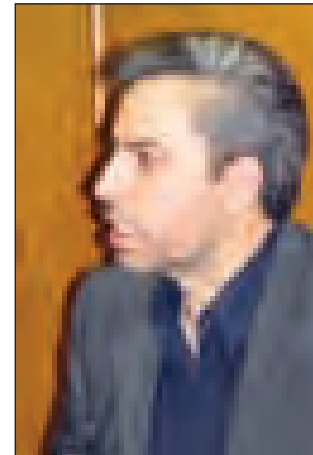

رئیس موسسه مطالعات بازرگانی وزارت بازرگانی در گفت و گو با ماهنامه بورس کالا:

بورس کالا در تنظیم بازار به وزارت بازرگانی کمک می کند

محبوبه فکوری

بورس نهادی مالی است که با استفاده از ابزارهای مرتبط، منابع پس انداز کشور را از حالت راکد خارج نموده و در اختیار بخش های تولیدی و متقاضیان سرمایه قرار می دهد. به همین دلیل نیز از اهمیت قابل توجهی در اقتصادی هر کشور برخوردار است. در این میان بورس کالا نیز به نوبه خود بر اساس ماهیت، نوع و وضعیت تولید و مصرف کالاهای عرضه شده در آن تقسیم بندی می شود. ارتباط میان عرضه و تقاضا و تاثیر بسزای آن بر اقتصاد تولید و مصرف، اهمیت و لزوم تشکیل یک نظام قانونمند و حاکم بر این ارتباط را مشخص ساخته است.

یکی از مهمترین مزایای شکل گیری بورس های کالایی را شاید بتوان کاهش نوسان قیمت ها دانست که در این میان وزارت بازرگانی بعنوان یکی از اصلی ترین مراجع ذی صلاح حکومتی در تنظیم بازار، طرح های مطالعاتی بر روی چگونگی رونق این بورس انجام داده است. مطالب زیر حاصل گفتگوی بورس کالا با محمود دودانگه، رئیس موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی وزارت بازرگانی است.

آن نیز عدم همگنی و استاندارد پذیر بودن این کالاها و حمایت اکثر دولت ها از تولید و تجارت انواع محصولات فولادی است.

■ بورس نفت چگونه؟ چشم انداز تاسیس بورس برای کالاهای نفتی را چگونه می بینید؟

بررسی اولیه پیش نویس اساسنامه بورس نفت ایران، از محورهای نشست اعضای هیئت مدیره شرکت بین المللی بورس نفت ایران بوده و این شرکت موظف است متن نهایی اساسنامه بورس نفت ایران را برای تصویب به شورای عالی بورس ارائه کند. پیش بینی می شود محصولات پتروشیمی و فرآورده های نفتی نخستین کالاهایی باشند که در مرحله نخست راه اندازی بورس نفت ایران را قابل داد و ستد باشند و شرکت بین المللی بورس نفت ایران بعنوان مسئول راه اندازی این بازار، فهرست نهایی این اقلام را برای هماهنگی با مسئولان وزارت نفت آماده خواهد کرد که البته حجم معاملات در مراحل مختلف راه اندازی بورس نفت را نیز مشخص می کند.

■ با توجه به مطرح شدن نظریه ادغام بورس های کالایی با توجه به عمر کوتاه بورس کالا در ایران، چقدر این کار می تواند به رونق بورس کمک کند؟

تاسیس و شکل گیری بورس های کالایی آنها و مزایای بیشماری دارد که یکی از مهمترین آنها کاهش نوسان قیمت است. در همین راستا، طی چند دهه گذشته در جهان بورس های مختلف کالا با هدف دستیابی به یک نظام قانونمند تاسیس شده اند.

■ عملکرد بورس های کالای کشاورزی و فلزات ایران نسبت به نمونه های مشابه سایر کشورها را چگونه می بینید؟

گسترش فعالیت بورس کالای کشاورزی قطعا سبب می شود تا کشاورزان بتوانند با استفاده از داد و ستد، در برابر نوسانات قیمت ایمن شده و ریسک قیمت را به سودگران منتقل کنند. البته در این راستا کشاورزان نیز توانسته اند بر اساس اطلاعات بازار با دید خوشبینانه تری نسبت به آینده، در مورد نوع محصول تولیدی، سطح زیرکشت و یا فروش آن تصمیم گیری کنند.

اما در مورد بورس فلزات، کالاهای پذیرفته شده در بورس فلزات تهران شامل مس، آلومینیوم، فولاد، روی، کنسانتره مولیبدن و کنسانتره فلزات گرانبهاست. بورس فلزات تهران اولین بورس در سطح جهانی است که محصولات فولادی در آن داد و ستد می شود این در حالی است که در دیگر بورس های رسمی فلزی، چنین معاملاتی مرسوم نیست. البته دلیل

■ مهمترین مزایای بورس های کالایی به اعتقاد شما چیست؟

نظام قانونمند حاکم بر عرضه و تقاضا با تعریف و ایجاد شرایط حسن ارتباط میان فروشنده بعنوان عامل عرضه و خریدار به عنوان عامل تقاضا و نظارت مستقیم بر آن، از طریق مکانیزم های قانونی و اجرایی مناسب و نیز با ایجاد یک سیستم اطلاع رسانی، پردازش و تحلیل اطلاعات بازار در جهت آگاه سازی فروشنده و خریدار از پیشینه و آینده معاملات مختلف، باعث به حداقل رساندن نوسانات بازار می شود.

شدید و بی‌رویه قیمت‌ها و رفع نقایص نظام عرضه و تقاضا و حفظ حقوق مصرف‌کنندگان و حمایت از تولیدکنندگان است و از سوی دیگر، نوع ارتباط بین مقامات ناظر بر بورس اوراق بهادار، بورس کالا و سایر نهادهای فعال در بازار سرمایه بستگی به نظام قانونی حکمفرما بر هر کشور دارد، حضور وزارت بازرگانی به عنوان نهادی که وظیفه تنظیم بازار و توسعه و پیشبرد امور بازرگانی داخلی و خارجی را در چارچوب سیاست‌های اقتصادی کشور بر عهده دارد، در راهبری بورس‌های کالایی اجتناب‌ناپذیر است. چراکه با توجه به پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل این وزارتخانه می‌توان از آن به عنوان مرجعی تاثیرگذار در جهت تنظیم، نظارت و ساماندهی فعالیت بورس‌های کالایی بهره‌گیری نمود.

با توجه به شرح وظایف و اختیاراتی که قانونگذار برای وزارت بازرگانی در نظر گرفته است مواردی نظیر تهیه و اجرای سیاست‌ها، خط‌مشی‌ها و مقررات بازرگانی کشور، تهیه و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های توسعه بازرگانی داخلی و خارجی، تهیه و تدوین نظامات و مقررات واردات و صادرات و نظارت بر اجرای آن با توجه به سیاست‌های حمایت از تولید داخلی، حمایت از مصرف‌کنندگان، نظارت و حفظ تعادل بهای تولیدات داخلی و کالاهای وارداتی، بررسی زنجیره تولید و توزیع تا مرحله مصرف، ایجاد تسهیلات و تهیه تجهیزات لازم برای

که چنانچه خوب تحلیل شوند، می‌توان از بسیاری از وقایع آتی جلوگیری کرد.

حسب ماده ۲۶ قانون برنامه چهارم، "تنظیم بازار داخلی موجب ممنوعیت صدور کالا نمی‌گردد" و لذا بورس‌های کالا هیچگونه تسلطی بر میزان صادرات و عرضه کالا در بورس ندارند. معمولاً واحدهای تولیدی به دلیل مشکلات نقدینگی و عدم تامین اعتبارات کافی از سوی بانکها، اقدام به تولید به صورت کارمزدی می‌نمایند که در این شرایط، کالایی که به صورت کارمزدی تولید می‌شود متعلق به شخص تامین‌کننده مواد اولیه است و این‌گونه کالاها جهت کشف قیمت در بورس عرضه نمی‌شوند. در مورد انتخاب نوع معامله نیز، بورس هیچ‌گونه دخالتی ندارد و عرضه‌کننده آزاد است که نوع معامله را اعم از سلف، نقد یا نسیه و یا غیره انتخاب کند.

از سوی دیگر، تمامی دستورالعمل‌های بورس، قانونی و شرعی است و هیچ‌گونه کمبودی در زمینه آیین‌نامه، قانون و دستورالعمل وجود ندارد و اجرای مقررات فوق بر بورس لازم و ضروری است.

بورس‌های کالا، پیش‌آهنگ حرکت اقتصاد کشور برای خروج از اقتصاد بسته و دستوری و نیز حرکت به سمت اقتصاد آزاد و جهانی است لذا در حال حاضر به دلیل تبعیت کل اقتصاد کشور از نظام دستوری، در مواردی بورس‌های کالا را دچار مشکل می‌نماید.

ساختار غالب اقتصاد کشور مبتنی بر نظام اقتصاد دستوری، حمایتی و بارانه‌ای است و لذا عملکرد بورس‌های کالا نیز به طور طبیعی تحت الشعاع بقیه اقتصاد کشور قرار می‌گیرد. بورس‌های کالا وقتی می‌توانند کاملاً طبق روندهای جهانی عمل کنند که بقیه اقتصاد کشور نیز به سمت اقتصاد باز و جهانی پیش‌برود.

■ در این میان چه نقشی را می‌توان برای وزارت بازرگانی متصور شد؟

بورس کالا به مفهوم یک تشکیلات بازرگانی است که وظیفه اصلی آن ایجاد و ساماندهی مکانی برای جلسات تجاری است. اگرچه از بورس به عنوان موتور محرک اقتصاد یاد می‌شود اما توجه به قوانین حاکم بر آن از اهمیت بسیاری برخوردار است. وجود قوانین صحیح و مطابق با استانداردهای شناخته‌شده و نحوه اداره آن از جمله رموز موفقیت این نهاد است. توجه به بورس و نگرش جدید به آن می‌تواند شکوفایی بورس را در پی داشته باشد. از سوی دیگر با در نظر گرفتن جایگاه جدید برای وزارت بازرگانی در این نهاد، عملکرد این وزارتخانه می‌تواند در ایجاد و تقویت بورس کالا نقش چشمگیری ایفا کند.

با توجه به اینکه به استناد ماده (۱) قانون تشکیل وزارت بازرگانی، از جمله وظایف این وزارتخانه تنظیم بازار با هدف مقابله با نوسان‌های

در ایران اواخر مهرماه سال گذشته پس از عمر کوتاه بورس‌های کالایی در ایران، سیاست‌گذاران و تصمیم‌سازان در شورای عالی بورس تصویب کردند که بورس‌های کالایی موجود در یک شرکت تحت عنوان "شرکت سهامی بورس کالا" ادغام شدند. ترکیب سهامداران نیز شامل ۴۰ درصد نهادهای مالی، ۱۰ درصد کارگزاران فعال در بورس‌های فلزات و کشاورزی، ۲۰ درصد صنوف و فعالان این دو بخش و ۳۰ درصد نیز عموم مردم است.

همانطور که می‌دانید براساس ماده ۵۴ قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه ۱۳۸۴ هیچ سهامدار حقیقی یا حقوقی نمی‌تواند بیش از ۲/۵ درصد از سهام شرکت را به صورت مستقیم یا غیرمستقیم در اختیار داشته باشد. این مشارکت شاید به نوعی بتواند به حذف سودجویان از خرید و فروش محصولات جلوگیری کند.

■ با توجه به اینکه شباهتی در خصوص بورس‌های کالایی در ایران مطرح است، ارزیابی شما از روند عملکردی بورس‌های کالایی و شفافیت عملکردی آنها چیست؟

تاکنون بورس‌سازمانی غیرانتفاعی و غیردولتی بوده که تحت نظر دولت، نقش‌آمین و بی‌طرف را در معاملات داشته و انتفاع مستقیمی در انجام معاملات ندارد. ضمن اینکه کارگزاران آن نیز حق انجام معامله به نام خود نداشته‌اند و لذا در انجام معاملات هم‌سازمان بورس و هم‌کارگزاران کاملاً بی‌طرف و آمین هستند. باید به این نکته نیز توجه کرد که بورس کالا مسئول تنظیم بازار نیست بلکه حسب قانون، این وظیفه به‌عهده وزارت بازرگانی گذاشته شده است.

هیچ‌یک از واحدهای عرضه‌کننده در بورس اعم از دولتی و خصوصی تحت مدیریت بورس نبوده و بورس کالا اختیاری بر مدیریت واحدهای مذکور ندارد این در حالی است که بورس کالا پاسخگوی کشف قیمت کالاهایی است که در بورس عرضه می‌شود و لذا در مورد آن مقادیری که در بورس عرضه نمی‌شود نیز مسئولیتی ندارد.

نوسان قیمت‌ها در بورس تابع عرضه و تقاضا است و لذا حسب شرایط بازار، قیمت‌ها افزایش یا کاهش می‌یابد. این نوسانات دلایل اقتصادی ویژه خود را دارد که باید در مورد تجزیه و تحلیل دولتمردان قرار گیرد. از آنجا که همه دولت‌ها به دلیل نیاز به تحقیقات میدانی در بررسی مسائل اقتصادی و اتخاذ تصمیمات لازم، همیشه از اتفاقات روز بازار عقب هستند لذا این نقیصه را با تشکیل بورس‌های کالایی جبران می‌کنند. چراکه این بورس‌ها قادرند وقایع و تحولات اقتصادی را حتی قبل از وقوع، هشدار دهند و این نقطه ضعف دولت‌ها را جبران می‌کند. در واقع شاخص‌های بورس ده‌ها پارامتر اقتصادی را نمایش می‌دهد

واردات و توسعه صادرات و ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌ها و خدمات مورد نیاز بازرگانی داخلی و خارجی کشور، نقش این وزارتخانه را در کنترل و نظارت بورس‌های کالایی انکارناپذیر می‌سازد.

از سوی دیگر با توجه به عملکرد بورس‌های کالایی به نظر می‌رسد اگرچه بخش قابل توجهی از فعالیت بورس‌های کالایی مربوط به امور مالی،

باید به لحاظ قانونی موجه و به ثبت رسیده باشد تا در محاسبات رسمی فعالیت های اقتصادی مد نظر قرار گیرد. از این رو هر گونه عدم ثبت و یا نقص ثبت مبادلات اقتصادی سبب می شود آن مبادلات وارد حوزه اقتصاد غیر قانونی و زیرزمینی شود.

در شبکه سنتی توزیع اقتصادی در ایران که به عنوان حلقه واسطه تولید کننده و مصرف کننده عمل می کند با بهره جویی از نیاز تولید کننده به نقدینگی و منابع مالی، منافع تولید کننده کم رنگ دیده می شود. شبکه های «سلف خری» در ایران معمولاً با توجه به نیاز مبرم کشاورزان به تامین مالی، با پیش خرید محصولات، سود بالقوه بخش مولد کشاورزی را کاهش می دهد. از سوی دیگر سبب ناکارآمدی بازار بسیاری از محصولات کشاورزی، از منافع مصرف کننده نیز کاسته می شود.

در مقابل سودآوری بالای حوزه توزیع، بخش غیرمولد و زیرزمینی و غیررسمی و کنترل نشده اقتصاد را گسترش داده که این خود تنگناهای ساختاری اقتصاد را تشدید می کند.

حضور وزارت بازرگانی در ساختار جدید بورس کالا به خصوص بورس کالای کشاورزی سبب گسترش فعالیت های تخصصی بورس شده و افزایش کارایی معاملات در این بخش را منتج می شود. بدین ترتیب معاملاتی که تاکنون بیش تر و با سازوکارهایی غیر از عرضه و تقاضا عمل می کردند به صورت بخشی از اقتصاد رسمی کشور عمل می کنند. بی تردید افزایش فعالیت در این مجموعه روابط جدید فعالان سنتی بیشتری را با توجه به رعایت قواعد بازی در بازار رسمی به فعالیت در این بازار اضافه می کند.

نقش بورس های کالایی خصوصاً بورس کالای کشاورزی بر رشد بخش کشاورزی کشور چیست؟

که عاملان مختلف در معاملات اقتصادی در قالب اتحادیه ها و یا صنوف مربوطه فعالیت می کنند. این افراد به استناد قانون و با علم به مزایا و منافع ناشی از فعالیت های منسجم و تشکیلاتی در قالب برخی اتحادیه ها، فعالیت های خود را انجام می دهند و در تعیین فرآیند حاکم بر بازار نقش به سزایی دارند. از سوی دیگر بورس های کالای نهادهایی هستند که ضمن فعالیت، سبب انسجام عملکرد فعالین در معاملات اقتصادی می شوند زیرا باعث می شوند عرضه کنندگان و تولید کنندگان مختلف در قالب پذیرفتن ضوابط آن، رفتاری واحد و منسجم از خود نشان دهند.

بدین ترتیب می تواند این دورا به عنوان مکمل یکدیگر در نظر گرفت. به عبارت دیگر از آنجا که یکی از اهداف تأسیس بورس های کالایی تسهیل مبادلات اقتصادی است، به نظر می رسد تعامل میان بورس های کالایی و اتحادیه ها و اصناف فعال در حوزه کالاهای قابل مبادله در بورس های کالایی، می تواند در حصول به این هدف بسیار اساسی باشد. از این رو یکی از عواملی که می تواند احتمال توفیق فعالیت بورس های کالایی را افزایش دهد، هماهنگی و همکاری اتحادیه های صنفی مرتبط با این نهاد است. وزارت بازرگانی با توجه به حیثه مأموریت خود می تواند از طریق هدایت اتحادیه ها و اصناف، نقش بسزایی در دستیابی به این امر ایفا کند.

در خصوص ارتباط بورس های کالایی با اصلاح ساختار اقتصادی نیز توضیحاتی ارائه دهید.

یکی از مسائل ساختاری اقتصاد ایران حضور روزافزون اقتصاد غیررسمی یا زیرزمینی است. اقتصاد زیرزمینی مجموعه ای از مبادلات اقتصادی است که خارج از مدارهای رسمی و قابل کنترل اقتصاد رسمی قرار می گیرد. هرگونه مبادلات اقتصادی در نظام های نوین اقتصادی،

معاملات مدت دار و ... است که بخش اسمی اقتصاد را متأثر می سازند، لیکن فعالیت این موسسات سبب هدایت و تنظیم جریان کالاها و خدمات در بازار گشته که خواه ناخواه بخش واقعی اقتصاد را متأثر می سازد که از این منظر با حوزه وزارت بازرگانی تقارن زیادی دارد. چراکه بخش قابل توجهی از وظایف وزارت بازرگانی به هدایت های مقداری در اقتصاد برمی گردد.

پس می توان نقش وزارت بازرگانی را در سیاست گذاری بورس های کالایی بسیار موثر دانست؟

دقیقاً همینطور است. بدیهی است که هر مورد که قانونگذار وظیفه ای را به شخصی اعم از حقیقی و یا حقوقی واگذار می کند، لازم است اختیارات و ابزار لازم را نیز در اختیار وی قرار دهد. از این رو چنانچه وزارت بازرگانی در سیاست گذاری و هدایت بورس های کالایی دخیل شود به خوبی می تواند بسیاری از وظایف حاکمیتی و اجرایی خود را به خصوص در حوزه تنظیم بازار کالاهای قابل داد و ستد در بورس کالا، از این مجرا به انجام رساند. به عبارت دیگر با دخیل کردن وزارت بازرگانی در سیاست گذاری و هدایت بورس های کالایی، مسیر حرکت و فعالیت این وزارتخانه در راستای پاسخگویی به انتظارات دولت و مردم هموارتر می شود.

در مجموع به نظر می رسد تعامل میان وزارت بازرگانی (از جایگاه سیاست گذار) و بورس های کالایی یک ضرورت است.

در این راستا چه مواردی را می توان برجسته کرد؟

یکی از این موارد تنظیم بازار است. ارتباط بین بازار کالا و بازار سرمایه در بورس کالایی به وضوح تبلور می یابد و از آنجا که یکی از وظایف اصلی وزارت بازرگانی تنظیم بازار با هدف مقابله با نوسانات شدید و غیرعادی قیمت و نیز رفع نقایص نظام عرضه و تقاضا، حفظ حقوق مصرف کنندگان و حمایت از تولید کنندگان است، حضور وزیر بازرگانی در ترکیب شورای بورس بر اساس ماده ۳ قانون جدید بازار اوراق بهادار پیش بینی شده چراکه عمده ترین وظیفه شورای بورس، ساماندهی و حفظ و توسعه بازار شفاف، منصفانه و کارا است.

در مجموع بورس کالا شکل سامان یافته ای از بازار است که می تواند به شدت روی ملاحظات تنظیم بازار که جزء وظایف اصلی وزارت بازرگانی به شمار می رود، اثر گذار د. این امر در شرایطی که احتمال بروز انحصارات و معاملات مبتنی بر تبانی و افزایش ساختگی قیمت ها وجود داشته باشد مورد تأکید بیشتر است لذا حضور وزیر بازرگانی در هدایت بورس های کالایی و نظارت بر آنها، بیش از پیش ضرورت می یابد.

نقش بورس های کالایی در هدایت اصناف و اتحادیه ها چیست؟

ساختار حاکم بر بازار در ایران به گونه ای است

بر بورس های کالایی گذاشته و با اعمال سیاست های بازرگانی، پولی و مالی کارآمد می تواند به مزایای بورس کالا دست پیدا کرد.

از طرفی ایجاد و گسترش بورس کالایی با ورود یک کالا به بورس کالایی می باید با بررسی های دقیق و حساب شده ای صورت گیرد چرا که در جهان بورس های زیادی از این گونه تاسیس شده اند ولیکن موفقیت چندانی نداشته و داد و ستد در آنها بسیار اندک بوده است.

در ایران مانیز ساختار انحصاری بازار بسیاری از کالاها بعنوان یکی از عمده ترین موانع توسعه و کارایی بورس های کالایی عمل میکنند زیرا انحصارگر در چنین شرایطی از قدرت و درجه تمرکز بالا به نفع خود استفاده می کند. در چنین شرایطی باید به احتمال عدم کارکرد مناسب بورس جهت کاهش نوسانات عرضه، تقاضا و قیمت توجه داشت. به استناد مصوبه کارگروه تنظیم بازار، تنظیم بازار با هدف مقابله با نوسانات شدید و بی رویه قیمت ها، رفع نقایص نظام عرضه و تقاضا، حفظ حقوق مصرف کنندگان و حمایت از تولید کنندگان به عهده وزارت بازرگانی گذاشته شده است. لازم است در حوزه نظارت بر سازوکار بورس های کالایی، نقش و حضور وزارت بازرگانی و دستگاههای تخصصی آن مانند سازمان حمایت و بازرگانی داخلی تقویت شود.

حضور وزارت بازرگانی بعنوان نهادی که وظیفه تنظیم بازار و توسعه و پیشبرد امور بازرگانی داخلی و خارجی در چارچوب سیاست های اقتصادی کشور را بر عهده دارد، در سازمان بورس های کالایی ضروری به نظر می رسد و باید از آن بعنوان مرجعی تاثیرگذار در جهت تنظیم، نظارت و ساماندهی فعالیت بورس های کالایی بهره گیری نمود. تحقق این امر مستلزم انجام مطالعات تکمیلی و اصلاح مناسب نهادهای حقوقی و اجرایی است.

یکی از گزینه های مناسب در برون رفت از مشکلات موجود مورد توجه قرار گرفته است.

مکانیزم کارکردی بورس کالا اصولاً بر پایه بازتعریف و تغییر نقش پذیری ها استوار است و این اصلاحات بر اساس ماهیت کارکردی ابزارهای بورس است. بورس کالا بر پایه بازار رقابت کامل فعالیت می کند و از طریق کشف قیمت، سیالیت و رواج معاملات سالم، توزیع ریسک بعنوان عامل اصلی اطلاع رسانی و شفافیت اطلاعاتی، اصلاح شبکه توزیع، حاشیه بازاریابی و تامین مالی گروههای بهره مند بازار و فعالان بازار به عنوان عوامل فرعی به توسعه بازرگانی کالاها می انجامد.

■ جمع بندی و نتیجه گیری؟

مهمترین حوزه عملیات بورس کالا که به بخش بازرگانی داخلی مربوط می شود، معاملات نقدی است که بعنوان بستر و زیربنای توسعه بورس کالا است و بر این پایه، قراردادهای آتی طراحی و به کار گرفته می شود. لذا داشتن سهم قابل قبول وزارت بازرگانی در مناسبات بازار از طریق بورس های کالایی به لحاظ اتخاذ تصمیم های مرتبط و داشتن راهبردها و برنامه های مدون در راستای هماهنگی بیشتر سیاستهای تجاری بسیار ضروری است. در قانون جدید بورس، وزارت بازرگانی عضو شورای عالی بورس است و از این طریق می تواند در بسیاری تصمیم گیری ها در حوزه وظایف شورای عالی بورس اعمال نظر کند. اما به طور کلی با توجه به وظایف مطرح شده برای وزارت بازرگانی، نقش آن در بورس های کالایی بسیار مشهود و تاثیرگذار است. شفافیت بازار، تسهیل رقابت، افزایش کیفیت کالاها و استاندارد شدن آنها، افزایش کارایی بازاریابی و حذف رانت ها از دلایل بالقوه رویکرد به بورس و بخصوص بورس های کالایی است. از سوی دیگر، عوامل محیطی در بورس های کالایی از چنان اهمیتی برخوردارند که می توانند به طور کامل تعیین کننده ای بر حیات و نحوه کارکرد این بورس تاثیرگذار باشند. به طور نمونه سیاست گذاری های دولت تاثیرات مهمی

اگر چه نفس ایجاد بورس کالای کشاورزی سبب رونق و شکوفایی بخش کشاورزی می شود اما حضور موثر وزارت بازرگانی در این بخش از بورس، سبب می شود بخش مالی متناسب با سرمایه گذاری در این بخش فراهم گردد. بورس تخصصی کالا، یک بازار نقد پایدار و سیال است. حضور چنین بازارهایی تامین منابع مالی تولید را به فرایندی آسان و کم هزینه مبدل می کند در چنین حالتی تنگناهای توسعه تولید کشاورزی را تا آنجا که مربوط به کمبود عوامل و منابع مالی است با سهولت بیشتری می توان برطرف ساخت. این امر با گسترش فعالیت و تعداد کالاها مورد داد و ستد بورس فراهم می شود.

■ آیا بهبود توان صادراتی را نیز می توان در رونق بورس های کالایی جستجو کرد؟

صرف نظر از آن که اصلاح ساختار و افزایش رشد بخش کشاورزی و صنایع هر دو زمینه ساز بهبود جایگاه اقتصاد کشور در بازار جهانی است، برخی پیامدهای حضور بورس های تخصصی کالا بر بهبود مزیت های نسبی اقتصاد ملی موثر است. کالایی که در بورس کالا مبادله می شود باید بیش از هر چیز دیگری استاندارد باشد. نظام استاندارد هماهنگ و یکنواخت، باعث تولید و عرضه محصولات می شود که به لحاظ معیارهای کیفی قابل رقابت در عرصه بین المللی و از این رو زمینه ساز حضور فعال در بازارهای جهان است.

در یک کلام مهمترین هدف و ماموریت بورس های تخصصی کالایی در کشورهای در حال توسعه، کمک به اصلاح ساختار بازار کالاهایی است که در این بازار داد و ستد می شود. از طرف دیگر مهمترین حوزه های عملیاتی و کارکردی بورس های کالایی، بخش بازرگانی است.

اصولاً محدودیت و نارسایی های مربوط به تنظیم بازار و مبادلات تجاری کشور به خصوص تفاوت بسیار میان قیمت تولید کنندگان و مصرف کنندگان، همواره طی دهه های اخیر از موضوعات اساسی اقتصاد ایران بوده است بنابراین با توجه به تغییر در قانون بورس بعنوان